IL-HAMES HADD TAL-GHID (2017) KRISTU BISS JAFHA T-TRIQ

Contributed by Frans Galea
Saturday, 13 May 2017

Din
hija il- Liturgija tal-Hames Hadd tal-Ghid (2017) bi hsibijiet min Joe Rapa.

L-A'bar li xterdet mad-dinja
fl-ewwel G'id Nisrani kienet, u g'adha sal-lum, elfejn sena wara, xi 'a!a ta’
barra minn hawn, g'ax twie!eb g'all-ikbar t'annin li jg'ammar fl-ispirtu
tal-bniedem: t'annin li jg'ix g'al dejjem, li ma jmutx, li jissupera l-mewt u
l-ba'' li din i!!ib mag'ha. Il-mewt hi
l-ikbar problema tal-bniedem, l-ikbar tra!edja, l-ikbar monstru li jg'ammar
sieket fis-subkonxju ta’ mo''u... sieket, imma dejjem hemm jistenna, jistenna
l-waqt tad-daqqa a''arija.

Il-bniedem, b'al kull tip
ta’ annimal li jg'ammar f’did-dinja, g'andu fih sors ta’ ener!ija enormi, u din
hi dik li l-Ingli|i jsej'ulha is-“Survival Instinct”. Il-bniedem u l-annimal jiggranfaw mal-'ajja
bil-qawwa kollha tag'hom. Il-kilba
g'all-'ajja, jew biex itawwal il-'ajja, imbuttat lill-bniedem jivvinta u
javanza f’'afna oqsma. It-tfittxija
tieg'u g'all-etern tnibbet fih ener!ija ta’ attivita, mentali u fi|ika, biex
jag'mel li jista’ biex jibqa’ ftit aktar jg'ix.
Din it-tfittxija g'al dak li hu etern, sod, ma jispi ax, weldet
ir-reli!jonijiet; !ag'let lill-bniedem jo'ro! minnu nnifsu u j'ares ’il fuq
lejn Dak ix-Xi &add li fl-istint tieg'u l-bniedem 'ass li |gur qieg'ed hemm
fis-skiet tal-ispazji.

Imma l-bniedem huwa wkoll
ma'kum mid-dubju li jerdag'lu l-ener!ija.

Il-bniedem jg'ejja jfittex, u jni||el 'arstu mill-kwiekeb u j'ares lejn
|okortu... jinduna bid-dg'ufija tieg'u, u jintelaq. Tg'id hi tama fierg'a din ta’ 'ajja li ma
tintemmx? Isse'' mewt x’imkien qrib tieg'ek,
tmur funeral, u kulma tara jtambarlek b’mod psikolo!iku li kollox jispi a, li
kollox qed jixjie' u jintemm madwarek.
“&add ma !ie lura!” jg'idulek...

Imma din id-dg'ufija
tal-bniedem tag'ti l-opportunita lil Alla li jintervjeni, jid'ol fl-Istorja
tal-bniedem, ta’ kull bniedem, b’mod l-aktar intimu u personali, biex jag'ti
xhieda tieg'U innifsu. L-A'bar/berqa
tal-G'id Nisrani hi xi 'a!a li tmur lil hemm mill-bniedem: “Bniedem !ie lura
mi - imiterju!” Nies sempli i li kellhom
kollox x’jitilfu u xejn x’jiggwadanjaw, xerrdu din l-A'bar mad-dinja. L-A'bar donnha kellha ener!ija fiha nnifisha,
ener!ija u qawwa straordinarja li mbuttatha tinxtered minnha nnifisha, b'an-nar
li jaqbad f’g'alqa |ara’. Tant kienet vera l-A'bar li kienet b'an-nar li
tix'etlu kemm tix'etlu ilma, donnu jivvampja iktar, u 'add ma j|ommu. Dawk li qabbdu dan in-nar, tassew li kellhom
kollox x’jitilfu... 'afna minnhom spi aw fuq il-forka. Imma l-verità ma setg'ux i|ommuha arrestata
fihom. Ner!a’ ng'id, kellha sa''a minnha
nnfisiha u riedet to'ro! u timra' mad-dinja, sal-!urnata tal-lum. U din l-A'bar hi li l-mewt intreb'et! Il-mewt tieg'i, il-mewt tieg'ek, il-mewt
intreb'et!

Din hi d-daqqa mortali
g'all-ikbar gwaj tal-bniedem. G'alhekk
il-Knisja hi l-iktar 'a!a mportanti li te|isti fid-dinja. G'alhekk ix-xog'ol, il-missjoni tal-Knisja hi
l-iktar politika prezzju|a u profonda g'all-bniedem. Liema hu dan ix-xog'ol? Li t'abbar lil Kristu, il-Wa'dieni li reba'
il-mewt. Min jemmen f’dak li t'abbar
il-Knisja, jemmen tassew, jg'addi !a minn hawn g'all-&ajja bla tmiem. Il-bniedem li jitwa''ad ma’ Kristu bil-Fidi, jitwa''ad ukoll, u b’mod awtomatiku, mal-&ajja, mal-&ajja eterna, bla
tmiem. Din il-Fidi hi l-akbar Grazzja li
jista’ jag'ti Alla lill-bniedem, ikbar sa'ansitra mill-fejqan minn marda li
toqtol ‘fi|ikament’.

Imma xejn mhu fa li, u
l-Knisja minn dejjem kellha problemi serji biex twassal din l-A'bar, kif se
naraw.

L-Ewwel Qari

L-ewwel intopp li ltaqg'et
mieg'u l-Knisja fl-Istorja twila tag'ha kien dwar l-amministrazzjoni, kif
tqassam ix-xog'ol tag'ha. Fil-Knisja
mill-ewwel nibtu |ew! kari|mi kbar li baqg'u mag'ha sal-lum: dik tat-t'abbir

tal-Kelma, u dik tal-karità fejn jid'lu l-b|onnijiet tal-!isem. Il-Knisja mill-ewwel indunat li ma setg'etx tie'u 'sieb biss l-ispirtu tal-bniedem, imma wkoll il-!isem, g'ax il-bniedem hu mag'mul minn spirtu u !isem u ma tistax tifred wie'ed mill-ie'or.

Anke fil-Knisja mill-ewwel dehru |ew! gruppi: Knisja kienet mag'mula minn |ew! tipi differenti ta’ a'wa, u li malajr saru tlieta. L-ewwel |ew! gruppi li fosthom tferrxet il-fidi f’ esù ta’ Na|aret, kienu t-tnejn Lhud: il-Lhud tal-Art Imqaddsa, u l-Lhud li kienu mwielda fid-Diaspora: Lhud !ejjin minn kullimkien fid-dinja, g'ax il-Lhud minn dejjem kien poplu mferrex ‘l hawn u ‘l hinn fid-dinja. Dawn il-Lhud li g'eruqhom kienu f’pajji|i o'ra kienu jissej'u “Hellenisti” (Griegi).
Iktar ‘il quddiem, ma’ dawn i|-|ew! gruppi kellhom jing'aqdu wkoll il-pagani, li la kienu Lhud imwielda fl-Art Imqaddsa u lanqas Lhud imwielda f’postijiet o'ra. Kienu “barranin”, u fost dawn l-iktar li kellha tinfirex il-!emg'a ta’ dawk li emmnu.

Imma, biex nambjentaw l-ewwel qari, il-Knisja ta’ erusalemm, fejn bdiet il-Knisja universali, kienet g'all-ewwel, mag'mula minn Lhud biss.
Il-Hellenisti bdew igergru li l-Lhud tal-post li kienu emmnu f’ esù ma kinux qed jistmawhom tajjeb bi||ejjed fit-tqassim tal-g'ajnuniet materjali. Ma rridux ninsew li l-Insara kollha kienu tant milquta mill-konver|joni u mit-twelid !did fi Kristu, li kienu jbieg'u kulma kellhom u d-d'ul jinqasam fost kul'add skont il-b|onn. Hawnhekk kien hawn b|onn ta’ amministrazzjoni bil-g'aqal, imma l-appostli iktar kien 'siebhom, u hekk kellu jkun, f’li jxandru l-Kelma kuljum u kullimkien.
G'alhekk twieldet fil-Knisja l-kari|ma tad-Djakni, li g'al 'afna sekli kienet 'afna mportanti u li g'ad tista’ ter!a’ tikseb post importanti fil-Knisja tal-futur.

Id-djakni kienu jag'mlu xog'ol ta’ amministrazzjoni tal-Knisja, biex l-Appostli, li !ew qabel l-Isqfiiet u l-Presbiteri, kienu jistg'u jinag'taw g'all-Kelma u g'al-laqg'at (Litur!iji). Stiefnu kien wie'ed mis-seba’ Djakni li ntag'|lu.

Qari mill-Ktieb tal-Atti tal-Appostli. 6, 1-7

F'dawk il-jiem l-g'add tad-dixxipli kien qieg'ed ji|died; g'alhekk sar xi tgergir mil-Lhud Griegi kontra l-Lhud, g'ax dehrilhom li ma kienx hemm min jie'u 'sieb ir-romol tag'hom fil-ministeru ta' kuljum.

G'alhekk it-Tnax sejj'u l-!emg'a tad-dixxipli
u qalulhom: "M'hux sewwa li a'na n'allu l-kelma ta' Alla biex naqdu
fl-imwejjed. Mela, l-a'wa, 'udu 'sieb u
ag'|lu minn fostkom sebat ir!iel li g'andhom isem tajjeb u li huma mimlijin
bl-Ispirtu u bl-g'erf, u n'allu din il-'idma f'idejhom. U a'na nag'tu ru'na g'at-talb u
g'all-ministeru tal-kelma." Dan
il-kliem g'o!ob lill-!emg'a kollha; u g'a|lu lil Stiefnu, bniedem mimli
bil-fidi u bl-Ispirtu s-Santu, lil Filippu, lil Prokoru, lil Nikanor, lil
Timon, lil Parmena, u lil Nikola, prosèlita minn Antijokja. Lil dawn ressquhom quddiem l-appostli, li
talbu u qieg'du idejhom fuqhom.

U l-kelma ta' Alla kienet tixtered dejjem
aktar; l-g'add tad-dixxipli kien ji|died 'afna f' erusalemm, u kotra kbira ta'
qassisin kienu joqog'du g'all-fidi.

Salm Responsorjali

L-Atti tal-Appostli huwa
ktieb ferrie'i, ktieb li jirrakkonta dak li Kristu wettaq fi qlub sempli i ta’
nies komuni. L-Ewwel Knisja kienet
mimlija fer' kbir u radd-il 'ajr u l-entu|ja|mu tal-a'wa kien jimpressjona lil
kull min kien jiltaqa’ mag'hom. L-g'ajn
tal-fer' tag'hom kienet il-fatt li huma emmnu l-A'bar it-Tajba. &assewhom g'al kollox ma'bubin mill-Missier
li 'abbhom bi||ejjed tant li bag'tilhom lil Ibnu biex jag'mel tieg'U d-dnubiet
tag'hom u qatilhom g'al dejjem fuq is-salib.
Dnubiethom ma baqg'ux iktar tag'hom, imma Alla nnifsu, f’ esù, ndenja,
tbaxxa, umilja ru'u li je'odhom fuqu Hu u jag'milhom tieg'u!

Lil San lormu, wie'ed
mill-Missirijiet tal-Knisja, Kristu staqsih f’dehra: “X’se tag'tini,
lormu?” lormu, li lil Kristu kien
i'obbu 'afna, qallu: “Mulej, lilek nag'tik im'abbti kollha!” Imma Kristu baqa’ sieket! U re!a’
staqsih: “X’se tag'tini,
lormu?” lormu, li 'ela 'ajtu bin-nhar
u bil-lejl jistudja l-Iskrittura u jaqlibha fil-lingwa li n-nies komunu setg'u
jifhmu, qallu: “Mulej, nag'tik ix-xog'ol kollu li g'amilt tul 'ajti, is-sig'at
twal bin-nhar u bil-lejl na'dem g'all-Knisja tieg'ek!” Imma Kristu re!a’ ma qal xejn... “X’se
tag'tini lormu?” lormu, miskin, infixel. U Kristu qallu: “ lormu, rridek tag'tini dnubietek
kollha biex nitg'abba bihom jien u nifrankalek it-toqol tag'hom!” G'ax lormu, miskin, kien i|omm !ebla ma!enbu
u kultant kien jaqbad jag'ti lilu nnifsu biha waqt li jg'id: “Jiena midneb! Jiena midneb!”

Dan kien l-ispirtu li
kien hemm mifrux fil-Knisja Primittiva: il-'elsien totali mid-djun tad-dnubiet;
il- ustifikazzjoni. Kull Nisrani kien
jaf li quddiem il-Missier hu kien “!ust” g'ax kien !ie mlibbes bil-merti ta’
Kristu bla ma kien jist'oqqlu.

Salm 33 huwa Salm li
joqg'od fuq ilsien dawn in-nies; Salm ta’ fer' u ta’ tif'ir lil Alla. Salm ta’ Ewkaristija. Salm li
jista’ jitlob bih minn qalbu dak biss
li jaf li !ie me'lus mill-mewt ta’ dejjem u li l-Istorja tieg'u hi miexja lejn
'wejje! kbar.

Ritornell: Hallelujah, Hallelujah, Hallelujah.

Salm 33

G'annu, !usti,
bil-fer' lill-Mulej;

jixirqilhom
ifa''ruh in-nies sewwa.

Fa''ru l-Mulej
bid-daqq ta - etra;

g'annulu fuq
l-arpa b'g'axar kordi.

G'ax sewwa hi
l-kelma tal-Mulej,

kollox
bil-fedeltà huwa g'amel.

Hu j'obb id-dritt
u s-sewwa;

bit-tjieba
tal-Mulej mimlija l-art.

Ara, g'ajnejn
il-Mulej fuq dawk li jib|g'u minnu,

fuq dawk li
jittamaw fit-tjieba tieg'u,

Biex je'ilsilhom
mill-mewt 'ajjithom,

u ja'jihom fi
|mien il-!u'.

It-Tieni Qari

Hija 'a!a
tal-g'a!eb kif tnejn min-nies li jisimg'u l-istess Kelma, g'al wie'ed issir
il-!ebla tax-xewka li fuqha jibni kollox, l-Istorja kollha tieg'u, fil-waqt li
g'all-ie'or qisu ma sema’ xejn, jew addirittura ddejqu u jistmellha. San Pawl innifsu kienet tolqtu din
il-'a!a. L-istess Kelma li kien iwassal,
lil xi w'ud kienet tibdilhom mill-qieg' u jsiru dixxipli tieg'u l-aktar fidili,
waqt li o'rajn din l-istess Kelma kienet twebbsilhom qalbhom u tag'mel minnhom
g'edewwa kbar tieg'u li !eg'luh ibati 'afna.
Hu kiteb hekk: “Ghaliex a'na
nwasslu l-fwie'a ta’ Kristu fost dawk li jsalvaw u fost dawk li jintilfu. Lil dawn tal-a''ar din il-fwie'a twassalhom
g'all-mewt, lil dawk twassalhom g'all-'ajja.”
(2 Kor. 2, 15-16). Dak li hu
fwie'a tas-sema g'al xi w'ud, g'al o'rajn hu ri'a ta’ mewt!!

Qari mill-Ewwel Ittra ta’
San Pietru Appostlu. 2, 4-9

G'e|ie|: Ersqu, mela, lejh, li hu dik il-!ebla
'ajja li kienet imwarrba mill-bennejja, imma mag'|ula minn Alla b'ala !ebla
g'a|i|a. U intom ukoll, b'al !ebel 'aj, inbnew f'dar
spiritwali, sa erdozju qaddis, biex toffru sagrifi ji spiritwali li jog'!bu 'l
Alla permezz ta' esù Kristu. G'ax hekk hemm miktub fl-Iskrittura:

“Jien inqieg'ed f’Sijon !ebla tax-xewka,

mag'|ula u g'a|i|a;

min jemmen fiha ma jkollux g'ax jit'awwad.”

G'alikom, mela, li
temmnu, dan huwa !ie'! G'al dawk li ma jemmnux, din l-istess !ebla li warrbu l-bennejja saret il-!ebla tax-xewka
u !ebla ta’ ti!rif u tfixkil; tfixklu g'ax ma qag'dux g'all-kelma ta’
Alla; g'al dan kienu ddestinati.

Imma
intom !ens ma'tur, sa erdozju rjali, nazzjon qaddis, poplu li Alla kiseb
g'alih, biex ixxandru t-tif'ir ta' dak li sejj'ilkom mid-dlam g'ad-dawl tieg'u
ta' l-g'a!eb.

Evan!elju

Ninsabu
ng'ixu f’so jetà “anti-Fidi”! Ninsabu
bbumbardjati (bla ma nindunaw!!) b’kultura li g'alqitilna s-Sema. Bnewlna saqaf tal-konkrit bejnna u
s-Sema! Dawk li g'al ta’ qabilna kienu
affarijiet naturali, g'alina saru tant diffi li. Din il-'ajja t’hawn saret kollox g'alina. Bla
ma nafu, 'elu, 'elu, intlaqna f’raqda 'elwa u tlaqna l-'abel li mieg'u konna n|ommu:
il-'abel tal-Fidi f’&ajja o'ra, fil-&ajja li riesqa, fil-&ajja li hemm
tistenniena. Sirna l-iktar imsieken fost
il-bnedmin kollha g'ax ming'alina li a'na Nsara imma l- enna (u l-Infern) qatt
ma ja'btu ma’ mo''na. Din il-'ajja
t’hawn, jew a'jar, din l-e|istenza fi|ika f’din id-dinja, saret il-'ajja
wa'danija. Il-bniedem tal-lum jemmen
biss f’dak li jara u jmiss b’idejh.
G'alhekk il-bniedem reli!ju| il-'in kollu jitlob g'al grazzji materjali:
biex it-tifel jg'addilu mill-e|ami, biex infiequ mill-mard, biex ikolli aktar
flus, biex insib xog'ol... talb tajjeb,
imma li wa'du juri x’tip ta’ “Nisrani” int.
Qatt talb g'al grazzji spiritwali, g'al g'arfien ikbar tal-Misteru ta’ Kristu,
g'al trawwim dejjem iktar tal-Ispirtu Qaddis fina. Qatt talb ta’ ndiema, ta’ ma'fra, ta’
g'arfien dejjem iktar tal-mewt li d-dnub qieg'ed i!ib fina.

Il-bniedem

Nisrani huwa dak li g'andu mo''u iffokat fuq il- enna li riesqa lejh u li hi
l-wirt tieg'u fi Kristu. Il- enna! Il-'sieb tag'ha jtaffi l-effett tas-salib u
jag'ti sens lit-tbatija. Kif se terfa’
salibek kuljum, jekk ma tafx li tinsab fi vja!! lejn 'wejje! li la g'ajn qatt
ma rat u lanqas widna qatt ma semg'et dak li lesta l-Mulej g'alina? Kristu huwa t-Triq u a'na ninsabu fiha.

Din
id-dinja ma tifhimx it-Triq. Triq lejn
fejn? Id-dinja ma tistax tifhem
lin-Nisrani, ma tistax tifhem il-Kelma.
Din id-dinja hi mi||ew!a lill-mewt.
Kulma g'andha g'alina din id-dinja g'andu d-duda tal-mewt fih. G'alfejn g'andna nitwebblu tant b’hawn meta kollox madwarna qieg'ed imut! Anke
l-!ebel |onqri jitfarfar u jsir trab.

Kristu
jassigurana mill- enna. Hu di!a
'ejjielna post. Dan il-post hu tag'na u
ara ma n'allux lix-xitan itellifulna.
Dan il-post hu l-wirt tieg'i u tieg'ek g'ax kien hemm xi 'add li
xtrahulna u dan kien Kristu. U ma xtrahx
bl-ir'iss! Swielu demmu! Li ma kienx g'ax hemm 'ajja o'ra, g'alfejn
miet Kristu fuq is-Salib? G'alfejn qam
mill-mewt? G'alfejn 'alla Knisja li hi
l- isem tieg'u fuq wi   l-art?

Versett: Hallelujah. Jiena hu
t-Triq, is-Sewwa u l-&ajja, ig'id il-Mulej; 'add ma jmur g'and il-Missier jekk
mhux bija. Hallelujah.

Qari mill-Evan!elju ta’ San wann.
14, 1-12

F’dak i|-|mien, esù qal
lid-dixxipli tieg'u : "T'allux qalbkom tit'awwad! Emmnu f'Alla, u
emmnu fija wkoll. Fid-dar ta' Missieri
hemm 'afna postijiet; li ma kienx hekk, kont ng'idilkom. Sejjer in'ejjilkom
fejn toqog'du. U meta mmur u n'ejjilkom
post, ner!a' ni!i biex ne'odkom mieg'i biex, fejn inkun jien, tkunu intom
ukoll. U t-triq g'all-post fejn sejjer
tafuha." Tumas qallu: "Mulej, a'na ma nafux fejn inti sejjer. Kif
nistg'u nafu t-triq?" Wie!bu esù: "Jiena hu t-Triq,
il-Verità u l-&ajja. &add ma jmur g'and il-Missier jekk mhux permezz
tieg'i. Kieku g'araftu lili, kontu
tag'rfu wkoll lil Missieri. Minn issa 'l quddiem tag'rfuh, anzi di!à

rajtuh." Qallu Filippu: "Mulej, urina l-Missier, u
jkun bi||ejjed g'alina."   esù wie!eb: "Ili daqshekk mag'kom,
Filippu, u g'adek ma g'araftnix? Min ra lili ra lill-Missier. Kif tg'idli,
'Urina l-Missier'? Ma temminx li jiena
fil-Missier u l-Missier fija? Il-kliem li ng'idilkom jien, ma ng'idux minn
mo''i i|da l-Missier li jg'ammar fija qieg'ed jag'mel l-opri tieg'u. Emmnuni! Jiena fil-Missier u l-Missier huwa
fija. Jekk m'hux g'al 'a!'o'ra, emmnuni min'abba dawn l-opri stess. Tassew tassew ng'idilkom, min jemmen fija hu
wkoll g'ad jag'mel l-opri li qieg'ed nag'mel jien, u akbar minnhom g'ad
jag'mel, g'ax jiena sejjer g'and il-Missier.